

Wstęp

Kolejny tom Wieków starych i nowych, wielotomowego wydawnictwa Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego, składa się z 17 tekstów, obejmujących okres od czasów prehistorycznych do współczesności. Podobnie jak w tomie pierwszym przeważa w nim tematyka z pogranicza polsko-czesko-słowackiego, którą aktualnie zajmują się badacze tego obszaru.

Publikację otwiera artykuł Edelgardy i Eugeniusza Foltynów, prezentujący wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych w 1986 roku we wschodniej części Beskidu Małego przed rozpoczęciem budowy zbiornika wodnego na terenie miejscowości: Chocznia, Jaroszowice, Mucharz i Ponikiew. Tekst Norberta Rogosza obrazuje życie polityczne Rzymu przełomu lat 50. i 40. p.n.e., na przykładzie debaty senatu rzymskiego. Marek Cetwiński analizuje terminologię stosowaną w odniesieniu do idei państwa i władzy państwowej w Księdze henrykowskiej.

Okresu średniowiecza dotyczy artykuł Michała Kaczmarka, przedstawiający dzieje klasztoru cystersów w Kamieńcu w XIII i XIV wieku, oraz tekst Idziego Panica, który podjął próbę określenia przydatności Liber foundationis episcopatus Wratislaviensis do badań nad podziałami terytorialnymi księstwa opolskiego na przełomie XIII i XIV wieku.

W czasy nowożytnie wprowadza Czytelnika Ludmila Nesládková, która analizuje ruch naturalny ludności wybranych parafii rzymskokatolickich na południowych Morawach od czasów wojny 30-letniej do połowy XIX wieku. Artykuł stanowi kontynuację tematu podjętego przez Autorkę w tomie pierwszym. Problematykę gospodarki na ziemiach czeskich w czasie ich przynależności do monarchii austriackiej, a następnie austriacko-węgierskiej podejmuje Milan Myška. Prezentowany tekst dotyczy rozwoju przemysłu Iniańskiego w latach 1830—1914, stano-

wiących ważny etap kształtowania stosunków kapitalistycznych. *Teresa Kulak przedstawia problem obecności w polskiej myśli politycznej Odry jako naturalnej granicy geograficznej i językowej, wyznaczającej zasięg polskiego terytorium narodowego. Dzieje osadnictwa Ślązaków w Australii od XIX do drugiej połowy XX wieku prezentuje Zbigniew Kapala.*

Historii Śląska okresu międzywojennego dotyczą trzy kolejne teksty. Anna Glimos-Nadgórska analizuje prawa i obowiązki nauczycieli szkół powszechnych na terenie województwa śląskiego w latach 1922—1939. Lech Krzyżanowski przedstawia zarówno pozytywne, jak i negatywne relacje pomiędzy Kościołem katolickim a władzami państwowymi na polskim Górnym Śląsku w latach 1926—1939. Maria Wanda Wanatowicz omawia stanowisko Chrześcijańskiej Demokracji wobec mniejszości niemieckiej w województwie śląskim.

Okresowi II wojny światowej poświęcone są artykuły Sylwestra Fertacza oraz Ryszarda Kaczmarka. Pierwszy z nich przedstawia kreowany przez polskie ugrupowania narodowo-katolickie obraz powojennej Europy i miejsca w niej narodów słowiańskich. Drugi prezentuje niemiecką politykę narodowościową na tzw. obszarach wcielonych do Rzeszy na terenie Europy. W tym kontekście uwypatniają się zarówno specyficzne, jak i wspólne jej rysy w odniesieniu do Górnego Śląska.

Okresem po II wojnie światowej zajmują się Maciej Fic, Marek Nita oraz Nina Pavelčiková. Przemiany demograficzne miast: Gliwice, Bytom i Zabrze, w latach 1945—1950 oraz ich uwarunkowania analizuje Maciej Fic. Na przykładzie przemysłu celulozowo-papierniczego Marek Nita śledzi rozwój gospodarki polskiej w okresie realnego socjalizmu w zakresie zarządzania, planowania i realizacji procesu produkcyjnego. Nina Pavelčiková przedstawia komunistyczne koncepcje rozwiązywania tzw. kwestii Romów w Czechosłowacji w latach 1948—1960 na przykładzie Zagłębia Ostrawskiego.

Autorami przedstawionych tekstów są historycy z kilku współpracujących z sobą ośrodków naukowych, specjalizujących się w prezentowanych tu zagadnieniach.

IDZI PANIC
MARIA WANDA WANATOWICZ